

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 176/2019-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. augusta 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša a Mojмира Mamojku (sudca spravodajca) v konaní o ústavnej sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Branislavom Drgoňom, Jesenského 198/2, Bratislava, pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 100/2008 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 100/2008 p o r u š e n é b o l i .

2. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] priznáva finančné zadosťučinenie každému v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré je im Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Piešťany je povinný [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] nahradiť trovy konania v sume 731,76 € (slovom sedemstotridsaťjeden eur a sedemdesiatšesť centov) na účet ich právneho zástupcu JUDr. Branislava Drgoňu, Jesenského 198/2, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. februára 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 100/2008 (ďalej len „namietané konanie“).

2. Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplynulo, že žaloba o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti – pozemku nachádzajúcemu sa v katastrálnom území [REDACTED], zapísanej na [REDACTED] ako parcela [REDACTED] s výmerou 2740 m² (ďalej len „sporná nehnuteľnosť“), bola podaná [REDACTED]

(ďalej len „žalobca“) 26. júna 2003 na Okresnom súde Trnava. Konanie bolo vedené pôvodne pod sp. zn. 11 C 86/2003.

3. Po vzniku okresného súdu bola prejednávaná vec delegovaná z dôvodu zmeny miestnej príslušnosti tomuto súdu a bola jej pridelená nová sp. zn. 5 C 100/2008. Prvé meritórne rozhodnutie bolo okresným súdom vynesené 25. júna 2014, teda po 11 rokoch od začatia súdneho konania. Okresný súd žalobu navrhovateľa zamietol pre nedostatok aktívnej a pasívnej vecnej legitímácie účastníkov konania.

4. Na základe odvolania podaného navrhovateľom Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 11 Co 628/2014 z 11. februára 2015 napadnutý rozsudok okresného súdu z 25. júna 2014 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na nové konanie.

5. Dňa 15. apríla 2016 bolo vyšším súdnym úradníkom okresného súdu vydané uznesenie o prerušení konania až do právoplatného skončenia konania o novoobjavenom dedičstve po pôvodne žalovanej odporkyňi v 1. rade [REDAKOVANÉ], ktoré bolo vedené na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 11 D 53/2016. Proti uvedenému uzneseniu podal navrhovateľ odvolanie 6. mája 2016, ktoré podaním doručeným okresnému súdu 20. júna 2016 zobrať späť. Okresný súd listom z 27. februára 2017 vyzval sťažovateľov ako odporcov, aby sa k odvolaniu vyjadrili, a predložil spis odvolaciemu súdu. Krajský súd v Trnave uznesením sp. zn. 11 Co 109/2017 z 12. marca 2018 odvolacie konanie zastavil.

6. Po vrátení veci sa na okresnom súde 12. novembra 2018 uskutočnilo pojednávanie, na ktorom boli vypočutí účastníci a ktoré bolo odročené na 11. marca 2019.

7. Sťažovatelia uviedli, že 12. decembra 2018 podali predsedovi okresného súdu sťažnosť na prieťahy v namietanom konaní, ktorý ju v odpovedi zo 4. januára 2019 vyhodnotil ako nedôvodnú.

8. Sťažovatelia, poukazujúc na ustálenú judikatúru ústavného súdu, zdôraznili, že celková dĺžka konania dosahuje takmer 16 rokov bez právoplatného skončenia veci,

čo nie je zapríčinené faktickou ani právnou zložitou veci, ani správaním sťažovateľov, ale najmä pomalým a neefektívnym postupom okresného súdu.

9. Na základe uvedeného sťažovateľa navrhli, aby ústavný súd rozhodol nálezom, v ktorom vysloví, že ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 100/2008 porušené bolo, prikáže okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietahov, prizná každému zo sťažovateľov primerané finančné zadost'učinenie vo výške 8 000 € a náhradu trov konania.

10. Uznesením sp. zn. I. ÚS 176/2019 z 30. apríla 2019 ústavný súd v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša a Mojмира Mamojku (sudca spravodajca) prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľov na ďalšie konanie.

11. Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu zo 14. mája 2019 vyjadril k ústavnej sťažnosti prípisom sp. zn. Spr 287/19 z 28. mája 2019, ktorý bol ústavnému súdu doručený 6. júna 2019. Podpredsedníčka okresného súdu oznámila, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, a k ústavnej sťažnosti uviedla:

«Žaloba o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti (špecifikovaná v samotnej žalobe) bola podaná na Okresnom súde Trnava 26.06.2003, konanie bolo vedené pod sp.zn. 11C 86/03. Prvé pojednávanie prebehlo na Okresnom súde Trnava dňa 21.06.2006 a bolo odročené na neurčito za účelom potreby vyhotovenia geometrického plánu. Z dôvodu prechodu výkonu súdnictva sa s účinnosťou od 01.01.2008 v danej veci stal miestne príslušným súdom Okresný súd Piešťany, veci bola pridelená nová spisová značka 5C/100/2008 a bola pridelená na prejednanie a rozhodnutie zákonnej sudkyňi [REDAKOVANÉ], následne v rámci prerozdelenia bola vec pridelená sudkyňi [REDAKOVANÉ] (27.07.2009), [REDAKOVANÉ] (09.11.2011), [REDAKOVANÉ] (01.06.20102) a opäť [REDAKOVANÉ] (04.09.2012), ktorá v merite rozhodla rozsudkom z 25.06.2014. ktorý bol uznesením krajského súdu z 11.02.2015 zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie. Dňa 17.02.2016 bol spis pridelený na prejednanie a rozhodnutie

zákonnému sudcovi [REDAKOVANÉ], ktorý nariadil pojednávanie na deň 05.05.2016, ktoré bolo odročené na neurčito z dôvodu prerušenia konania do právoplatného skončenia konania o novoobjavenom dedičstve vedeného pod sp.zn. 11D/53/2016 uznesením z 15.04.2016. Dňa 15.05.2017 bol spis pridelený na prejednanie a rozhodnutie zákonnej sudkyňi [REDAKOVANÉ]. Súd doručoval stranám uznesenie Krajského súdu v Trnave z 12.03.2018, zabezpečil rozhodnutie o dedičstve po por. [REDAKOVANÉ] a následne bol vytýčený termín pojednávania na deň 12.11.2018. Súd pojednávanie odročil na termín 11.03.2019 za účelom doplnenia dokazovania. Na pojednávaní dňa 11.03.2019, po vykonaní dokazovania súd rozhodol rozsudkom, proti ktorému podal žalobca odvolanie. V súčasnosti sa v spise vykonávajú procesné úkony v súvislosti s odvolaním a vec bude predložená narozhodnutie odvolaciemu súdu.

Pokiaľ ide o sťažovateľmi namietanú celkovú dĺžku predmetného konania (takmer 16 rokov) bez právoplatného skončenia veci, v tejto súvislosti uvádzam, že v období prvých troch rokov, t.j. od nápadu veci (26.06.2003) do prvého pojednávania (21.06.2006) bol v danej veci miestne príslušný Okresný súd Trnava, preto sa k uvedenému obdobiu nemôžem adekvátne vyjadriť. Po zmene miestnej príslušnosti s účinnosťou od 01.01.2008 bol predmetný súdny spis pridelený [REDAKOVANÉ], ktorá vzhľadom na množstvo vtedy pridelených spisov v počte takmer 900. nakoľko Okresný súd Piešťany ako novozriadený súd bol značne personálne poddimenzovaný. Čo do počtu sudcov, po roku vyzvala Obecný úrad [REDAKOVANÉ] o oznámenie užívateľa pozemku (výzva z 14.01.2009). [REDAKOVANÉ] už nie je sudkyňou tunajšieho súdu. V rámci prerozdelenia spisov po príchode novovymenovanej sudkyne [REDAKOVANÉ] na tunajší súd jej bol predmetný spis pridelený na prejednanie a rozhodnutie dňa 27.07.2009. Nakoľko od pridelenia veci sudkyňa nekonala, právny zástupca žalobcu písomným podaním zo dňa 12.04.2011 žiadal súd o pokračovanie v konaní. Zákonná sudkyňa dala kancelárii dňa 29.04.2011 písomný pokyn, aby vyzvala správu katastra Trnava na doručenie [REDAKOVANÉ]. K dôvodom nekonania vtedajšej zákonnej sudkyne od 27.07.2009 do 29.04.2011 sa neviem adekvátne vyjadriť, nakoľko [REDAKOVANÉ] už nie je sudkyňou tunajšieho súdu, pretože bola natrvalo preložená na výkon funkcie sudcu na iný súd a všetky spisy v jej senáte boli prerozdelené. Predmetná vec bola pridelená dňa 09.11.2011 zákonnej sudkyňi [REDAKOVANÉ], ktorá však zostala dlhodobo práceneschopná a z toho dôvodu

museli byť spisy v jej oddelení prerozdelené medzi ostatných sudcov tunajšieho súdu a vec bola 01.06.2012 pridelená [REDAKOVANÉ] ktorá nevykonala žiaden procesný úkon a po návrate [REDAKOVANÉ] jej bol spis vrátený dňa 04.09.2012. V období od 07.12.2012 do 23.09.2014 okresný súd konal plynulo bez prieťahov. Od 25.09.2014 do 11.03.2015 sa spis nachádzal na Krajskom súde v Trnave v dôsledku rozhodovania o odvolaní proti rozsudku okresného súdu. Vzhľadom na skutočnosť, že [REDAKOVANÉ] boli odňaté všetky spisy v oddelení „C“, predmetný spis bol dňa 17.02.2016 pridelený na prejednanie a rozhodnutie zákonnému sudcovi [REDAKOVANÉ] a následne v rámci prerozdeľovania spisov po príchode novovymenovaných sudcov na tunajší súd bol pridelený dňa 15.05.2017 súčasnej zákonnej sudkyňi [REDAKOVANÉ], ktorá meritórne rozhodla 11.03.2019. V období od 10.03.2016, kedy vtedajší zákonný sudca [REDAKOVANÉ] nariadil vo veci termín pojednávania až doposiaľ možno konštatovať, že vo veci súd konal plynulo, bez prieťahov, čomu nasvedčujú jednotlivé procesné úkony nachádzajúce sa v súdnom spise. Preto som aj v rámci vybavovania sťažnosti na prieťahy v konaní v upovedomení o vybavení sťažnosti v Spr 847/18 zo dňa 04.01.2019 sťažovateľom oznámila, že nepovažujem ich sťažnosť za dôvodnú, keď som dospela k záveru, že v súčasnosti súd koná plynulo.

K namietaným prieťahom v konaní je potrebné uviesť, že k celkovej dĺžke sporu prispela jednak právna ale aj faktická zložitosť predmetného sporu a taktiež aj skutočnosť, že v priebehu konania súd vydával procesné rozhodnutia v súvislosti so stratou spôsobilosti byť účastníkom konania pôvodnej žalovanej v 1 .rade [REDAKOVANÉ], vstupom jej právnych nástupcov do konania na strane žalovaných, úmrtím žalovanej [REDAKOVANÉ] a potrebou zisťovania stavu dedičského konania po nej, ako aj v súvislosti s prerušením konania do právoplatného skončenia konania o novoobjavenom dedičstve po [REDAKOVANÉ]. Poukazujúc na uvedené preto uplatnenú výšku finančného zadosťučinenia v sume 8.000 eur pre každého sťažovateľa považujem za neprimerane vysokú, keďže prieťahy v období od 26.06.3003 do 31.12.2007 nespôsobil Okresný súd Piešťany, pretože miestne príslušným súdom bol Okresný súd Trnava. V období od 01.01.2008, kedy došlo k prechodu výkonu súdnictva, pripúšťam, že Okresný súd Piešťany nekonal plynulo, avšak súviselo to s vysokým množstvom pridelených neskončených vecí z Okresného súdu Trnava a veľmi nízkym počtom sudcov na Okresnom

súde Piešťany, kedy počet nevybavených vecí na sudcu predstavoval okolo 900. Postupne sa okresný súd dopĺňal novovymenovanými sudcami, avšak stav reštančných vecí sa veľmi pomaly znižoval. Nebolo v ľudských silách vybavovať veci bez prieťahov, keď navyše bolo potrebné uprednostňovať vybavovanie agendy maloletých detí, statusové veci, veci súvisiace s vážnym ohrozením života, slobody, zdravia a živobytia občana. veci náhrady škody z ublíženia na zdraví, kde je ohrozené živobytie, pracovné veci súvisiace s ohrozením živobytia a podobne. Som si vedomá, že uvedené argumenty nemôžu byť na ujmu sťažovateľov, avšak si dovoľujem ústavný súd požiadať, aby v rámci posudzovania miery vzniknutej ujmy a výšky finančného zadosťučinenia na túto skutočnosť prihliadol.»

12. Ústavný súd 10. júna 2019 zaslal vyjadrenie okresného súdu právnomu zástupcovi sťažovateľov, ktorý svoje vyjadrenie doručil ústavnému súdu 24. júna 2019, v ktorom oznámil, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, a k argumentom okresného súdu uviedol:

„Z pohľadu porušenia základných práv sťažovateľov označených v ich ústavnej sťažnosti je celkom bez relevancie skutočnosť, že vec bola v čase začatia konania prejednávaná Okresným súdom Trnava a až s účinnosťou od 01.01.2008 v dôsledku legislatívnej zmeny bola vec pridelená zákonnému sudcovi na Okresnom súde Piešťany. Vo veci totiž od počiatku konal zákonný súd, ktorým sa len v dôsledku zmeny zákonnej úpravy stal v roku 2008 Okresný súd Piešťany. V tomto zmysle je v rámci ústavne konformného výkladu nutné Okresný súd Piešťany vnímať ako nástupcu Okresného súdu Trnava a prieťahy, resp. dĺžku konania v jednom konaní na jednom stupni vnímať ako prieťahy jedného súdu prvého stupňa (prvej inštancie), v tomto prípade konajúceho súdu - Okresného súdu Piešťany.

Pripomíname ďalej, že našou ústavnou sťažnosťou sa domáhame vyslovenia porušenia našich práv na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 veta prvá Dohovoru a táto lehota musí byť posudzovaná s ohľadom na celkovú dĺžku konania. Už v čase, kedy bola vec pridelená zákonnému sudcovi na Okresnom súde Piešťany vykazovala jasné znaky reštančnosti, napriek tomu trvalo ďalších 5,5 roka (do 25.06.2014), kým došlo k vydaniu prvého, neskôr zrušeného rozsudku Okresného súdu Piešťany. Dovtedy bola vec na Okresnom súde Piešťany postupne pridelená piatim (!) zákonným sudcom.

Pripomíname, že aj v zmysle konštantnej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky je vecou vnútornej organizácie práce súdu, aby bola vec rozhodnutá v ústavne akceptovateľnej lehote, pričom nedostatky v tomto smere nemôžu byť posudzované na ťarchu sťažovateľov a nemôžu byť skutočnosťami ospravedlňujúcimi porušenie individuálnych základných práv a slobôd.

Tvrdenie obsiahnuté vo vyjadrení Okresného súdu Piešťany, že k celkovej dobe sporu prispela právna a faktická zložitost' sporu, nezodpovedá skutočnosti. Po faktickej (skutkovej) stránke išlo v zásade o jednoduchú vec, kde nebolo potrebné vykonávať žiadne zložité dokazovanie. Po právnej stránke ide takisto o vec jednoduchú - v zásade bolo potrebné vyriešiť len základnú právnu otázku, ktorá bola v konaní sporná a to, či bola v rokoch 1967 - 1970 k platnému prevodu vlastníctva k nehnuteľnosti potrebná obligatórne registrácia takejto zmluvy o prevode štátnym notárstvom a nadväzujúcu otázku dobromyseľnosti nadobudnutia vlastníckeho práva pre účely posúdenia následného vydržania. Táto otázka bola v obdobnej veci počas trvania konania definitívne vyriešená súdnou praxou - ostatným rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 4Cdo/283/2009 zo dňa 27.10.2010, ktoré bolo v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a súdov Slovenskej republiky publikované ako R 73/2015.

K argumentu, že k celkovej dĺžke konania sporu prispelo úmrtie (strata spôsobilosti byť účastníčkou konania) p. [REDACTED] a p. [REDACTED] uvádzame, že ak by súd konal riadne, vec by musela byť už pred ich úmrtiami, resp. pre začatím dedičských konaní dávno právoplatne skončená. To, že uvedené účastníčky sa rozhodnutia vo veci nedožili a že konanie muselo byť z dôvodu dedičských konaní prerušené, je práve naopak dôsledok zbytočných prietahov a neprimeranej dĺžky konania.

Z ďalšieho obsahu vyjadrenia Okresného súdu Piešťany vyplýva, že aj samotný súd pripúšťa, že vo veci sa nekonalo plynulo a bez zbytočných prietahov, Čo malo byť spôsobené nedostatočnými kapacitami súdu. Opakujeme, že z hľadiska namietaného porušenia práv sťažovateľov nejde o takú skutočnosť, ktorá by zbavovala Okresného súdu Piešťany zodpovednosti za zbytočné prietahy a za neprimeranú celkovú dĺžku konania.

Čo sa týka výšky požadovaného primeraného zadosťučinenia, sme toho názoru, že požadované sumy sú primerané intenzite a celkovej dĺžke konania (16 rokov) dĺžke trvania zásahu do práv sťažovateľov a pri ich určovaní sme vychádzali z praxe tak

Ústavného súdu Slovenskej republiky ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva a v obdobných prípadoch.

Na základe uvedených skutočností trváme na podanej sťažnosti v plnom rozsahu.“

13. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

14. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

15. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

III.

16. Z ústavnej sťažnosti sťažovateľov vyplýva, že namietajú porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd preveril v spise okresného súdu vedenom v napadnutom konaní prehľad procesných úkonov, ako vyplývajú z vyjadrenia okresného súdu, a vzhľadom na to, že citovaný prehľad procesných úkonov zodpovedá

skutočnosti, od ich opätovného opisu v tomto náleze ústavný súd upustil a v plnom rozsahu na neho odkazuje.

17. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

18. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

19. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

20. K základným povinnostiam súdu a sudcu patrí preto aj povinnosť zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník, resp. strana konania obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu do 30. júna 2016 vyplývala z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (najmä z § 6, § 100 ods. 1, § 117 ods. 1 a § 119 ods. 1) a s účinnosťou

od 1. júla 2016 vyplýva z ustanovení Civilného sporového poriadku, najmä z jeho čl. 17 a § 157 ods. 1. Podľa čl. 17 CSP súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb a podľa § 157 ods. 1 CSP súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania.

21. Ústavný súd vo svojej judikatúre (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09) už uviedol, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovatelia na neho obrátili s návrhom, aby o ich veci rozhodol.

22. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESĽP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľov.

23. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o určení vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Predmetná vec sa nejaví skutkovo ani právne zložitá.

24. Správanie sťažovateľov ako strany konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Pri preskúmaní tohto

kritéria ústavný súd konštatuje, že nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by odôvodňovala záver, že k predĺženiu napadnutého konania v posudzovanom období prispeli relevantne sťažovatelia svojím správaním.

25. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priťahom, bol postup okresného súdu. Ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 5 C 100/2008 začalo pôvodne na Okresnom súde Trnava v roku 2003 a až z dôvodu legislatívnej zmeny bola zmenená miestna príslušnosť a napadnuté konanie od 1. januára 2008 prebieha na okresnom súde, na ktorom trvá už viac ako 11 rokov a dosiaľ nie je právoplatne skončené. Okresný súd prvýkrát rozhodol vo veci zamietavým rozsudkom z 25. júna 2014, teda viac ako päť rokov od pridelenia veci okresnému súdu, ktorú už v tom čase bolo potrebné hodnotiť ako reštančnú. Predmetný rozsudok súdu prvej inštancie bol zrušený krajským súdom uznesením sp. zn. 11 Co 628/2014 z 11. februára 2015 na základe odvolania podaného žalobcom. Krajský súd vo svojom rozhodnutí vytkol okresnému súdu, že nedostatočne zistil skutkový stav, dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a vec nesprávne právne posúdil. Druhýkrát okresný súd vo veci meritórne rozhodol 11. marca 2019 tak, že opätovne žalobu zamietol. Proti predmetnému rozhodnutiu podal žalobca odvolanie. Ústavný súd konštatuje, že vec sa nachádzala na krajskom súde z dôvodu rozhodovania o opravných prostriedkoch podaných žalobcom dvakrát, a to od 25. septembra 2014 do 11. marca 2015 (približne 6 mesiacov) z dôvodu rozhodovania o odvolaní proti rozsudku okresného súdu z 25. júna 2014 a v období od 18. apríla 2017 do 15. marca 2018 (1 rok) z dôvodu rozhodovania o odvolaní žalobcu proti uzneseniu z 15. apríla 2016. Pri spočítaní týchto období možno zistiť, že predmetný spis sa nachádzal na krajskom súde približne celkovo jeden a pol roka, čo z hľadiska celkového trvania napadnutého konania nemalo podstatný vplyv na jeho dĺžku. Uvedené obdobie ústavný súd nepočítal na ťarchu okresného súdu.

26. Ústavný súd konštatuje, že v posudzovanom období (okrem obdobia prerušenia napadnutého konania) sa v postupe okresného súdu vyskytli viaceré obdobia úplnej nečinnosti v celkovom trvaní viac ako päť rokov, ktoré zásadným spôsobom ovplyvnili celkovú dĺžku konania. Išlo o obdobia:

- od 1. januára 2008 do 14. januára 2009 v trvaní jedného roka,
- od 2. februára 2009 do 29. apríla 2011 v trvaní 14 mesiacov,
- v období od 16. mája 2011 do 7. decembra 2012 v trvaní 18 mesiacov,
- v období od 11. marca 2015 do 11. marca 2016 v trvaní jedného roka,
- v období od 20. júna 2016 do 15. februára 2017 v trvaní takmer osem mesiacov.

27. Podpredsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení pripustila, že okresný súd vo veci nekonal plynulo, a súčasne poukázala na objektivnosť vzniku prietáhov z dôvodu množstva pridelených neskončených vecí okresnému súdu pri jeho vzniku, ako aj veľmi nízky počet sudcov okresného súdu, ktorý narastal postupne. Ústavný súd už v podobných súvislostiach viackrát vyslovil (pozri napr. sp. zn. I. ÚS 23/03 a v ňom citovanú predchádzajúcu judikatúru ústavného súdu), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy, a to len v tom prípade, ak sa pre tento účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí – a teda vykonanie spravodlivosti – bez zbytočných prietáhov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na dlhodobo obmedzené personálne kapacity príslušných súdov (pozri napr. I. ÚS 119/03). Okrem uvedeného ústavný súd opakovane zdôraznil, že pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov, posudzoval postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec. Pri posudzovaní odôvodnenosti sťažnosti preto nemožno prihliadnuť na skutočnosti uvádzané vo vyjadrení podpredsedníčky okresného súdu (I. ÚS 6/06).

28. Na základe uvedeného ústavný súd, zohľadňujúc doterajšiu zjavne neprimeranú dĺžku napadnutého konania (11 rokov) a viaceré obdobia nečinnosti okresného súdu, dospel k záveru, že okresný súd vo veci sťažovateľov spôsobil vznik zbytočných prietáhov, čím

porušil ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

IV.

29. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

30. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

31. Hoci ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľov na prerokovanie ich veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli postupom okresného súdu porušené, ústavný súd vo výroku tohto nálezu v tomto štádiu konania neprikázal, aby okresný súd vo veci konal bez zbytočných priet'ahov v zmysle čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy, poukazujúc na skutočnosť, že spis napadnutého konania bol s predkladacou správou okresným súdom predložený na rozhodovanie o odvolaní krajskému súdu 7. augusta 2019, a teda okresný súd v rámci svojich dispozícií vykonal všetky kroky na dosiahnutie právnej istoty sťažovateľov (bod 4 výroku nálezu).

32. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie [obdobne § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde].

33. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

34. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

35. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, ktoré uplatňuje aj ESLP pri rozhodovaní o spravodlivom finančnom zadosťučinení podľa čl. 41 dohovoru, ktoré priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti posudzovaného prípadu.

36. Sťažovatelia požadujú priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 8 000 € pre každého z nich, ktoré odôvodňujú tým, že *„v dôsledku neprimerane dlho trvajúceho súdneho konania dlhodobo nachádzame v stave právnej neistoty ohľadne práva vlastníť majetok, ktoré je ako základné ľudské právo garantované v čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky. Počas bežne 16 rokov nebola naša záležitosť právoplatne rozhodnutá a počas celej tejto doby žijeme sťažovatelia v pochybnostiach a neistote, či nám skutočne patrí vlastnícke právo k nehnuteľnosti alebo nie; či napr. s nehnuteľnosťou môžeme nakladať bez nebezpečenstva neskoršieho napadnutia našich právnych úkonov zo strany navrhovateľa. Podľa nášho názoru by len samotné konštatovanie porušenia našich práv nebolo dostatočnou satisfakciou za spôsobený zásah, preto sme toho názoru, že náhrada nemajetkovej ujmy formou priznania primeraného finančného zadosťučinenia je v tomto prípade odôvodnená. Výšku uplatneného primeraného finančného zadosťučinenia odvodzujeme od aktuálnej aplikačnej praxe Ústavného súdu SR a to s prihliadnutím na konkrétne skutkové okolnosti tohto prípadu.“*

37. Vychádzajúc z doterajšej neprimeranej dĺžky napadnutého konania a prihliadajúc na viaceré obdobia nečinnosti okresného súdu v napadnutom konaní, ústavný súd konštatuje, že v posudzovanej veci existujú dôvody na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Podľa názoru ústavného súdu konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci

zodpovedá priznanie finančného zadosťučinenia v sume 3 000 € pre každého zo sťažovateľov (bod 2 výroku tohto nálezu).

38. V súlade s § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde je okresný súd povinný sťažovateľom priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti nálezu.

39. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov právneho zastúpenia, ktoré sťažovateľom vznikli v konaní pred ústavným súdom.

40. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

41. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov právneho zastúpenia sťažovateľov vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

42. Ústavný súd priznal sťažovateľom náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2019 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti). Vzhľadom na skutočnosť, že vyjadrenie doručené ústavnému súdu 24. marca 2019 neobsahovalo žiadnu novú argumentáciu, ktorou by sťažovatelia podporili záver o ústavnej neudržateľnosti postupu okresného súdu v napadnutom konaní, ústavný súd náhradu trov konania za tento úkon sťažovateľom nepriznal.

43. Podľa Štatistického úradu Slovenskej republiky bola v 1. polroku roka 2018 (§ 1 ods. 3 vyhlášky) priemerná mesačná mzda v hospodárstve Slovenskej republiky vo výške 980 € (z toho jedna šestina v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky sa rovná sume 163,33 € a jedna stotina v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky sa rovná sume 9,80 €). Keďže išlo o spoločné úkony pri zastupovaní štyroch sťažovateľov, základná sadzba tarifnej odmeny sa zníži o 50 %

za každého sťažovateľa (§ 13 ods. 2 vyhlášky), čo sa rovná sume 81,67 €. Vo svojom dôsledku uvedená skutočnosť znamená, že tarifná odmena za jeden úkon právnej služby predstavuje sumu 326,68 € ($4 \times 81,67$ €).

44. Sťažovateľom patrí ako náhrada trov právneho zastúpenia náhrada za 2 úkony právnej služby v roku 2019 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky spolu v sume 653,36 €. Zároveň im patrí režijný paušál v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky spolu v sume 78,40 €. Celková suma náhrady trov konania predstavuje sumu 731,76 € (bod 3 výroku tohto nálezu).

45. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

46. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. augusta 2019